СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 109. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 10 травня, 1934. VOL. XLII. No. 109. Jersey City, N. J., Thursday, May 10, 1034. THREE CENTS.

РЕПУБЛИКАНЦІ ЗБИРАЮТЬСЯ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНҐТОН. — Республиканські сенатори відбули конференцію, на котрій вироблено плян кампанії проти президента Рузвелта, а головно проти його тарифового проєкту.

Вони постановили заступатися за такий закон, котрий дозволяв би президентови торгуватися з чужими державами за мито тільки на ті товари, які митом ще не обложені.

„СРІБНИЙ БЛОК" ЗМІНЯЄ ПЛЯНИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатори й конґресмени, котрі належать до „срібного блоку", відбули з президентом Рузвелтом довшу конференцію та, переконавшися, що їм не вдасться наклонити президента до попирання їх плянів, постановили добиватися в цій справі нового законодавства, котрого ціллю має бути дати урядови дозвіл купити все срібло на державу по означеній законом ціні.

Ціна має бути означена відношенням ціни срібла до ціни золота.

УРЯД ЩЕ ДАЛІ ЖУРИТЬСЯ ВОЄННИМИ ДОВГАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд передбачує, що всі держави, котрі винні Америці воєнні довги, перестануть платити найближчу рату воєнних довгів, якщо американський уряд не згодиться приняти хочби частину довгу як знак признання зобовязання.

Держави, котрі мають платити Америці воєнні довги, хочуть почати з Америкою переговори щодо плачення частини довгу, але ждуть, щоби Англія почала в цій справі переговори.

МЕЛОН ЗВІЛЬНЕНИЙ.

ПІТСБУРҐ. — Велика лава присяжних суддів федерального суду не хотіла обжалувати Андру Мелона, бувшого секретаря скарбу, за податкові викрути. Прокураторія хотіла поставити Мелона на суд за незаплачення в році 1931 прибуткового з його особистих приходів суми 716,000 долярів.

ІНСУЛ НЕ МОЖЕ ЗЛОЖИТИ ЗАПОРУКИ.

ШІКАҐО. — Шікаґовський федеральний суд установив на Самюела Інсула запоруку в сумі 200,000 долярів. Інсул не міг покищо дати такої кавції, і його задержано в вязниці повіту Кук.

Коли поїзд, котрий віз Інсула, вїжджав на стацію, зібрана у великім числі публика цікавих гукала на нього ворожо.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД НА БАНК.

БРУКЛИН.—Чотири бандити, узброєні в машинові кріси, напали на Пруденшел Сейвинґ Бенк на Флетбуш Евені, застрашили 4 урядовців та 6 гостей банку і забрали з банку готівкою майже 23,000 долярів. Вони вийшли з банку так спокійно, що цього ніхто не завважав.

ПОЛІЦИЙНА ТЕОРІЯ ПРО ВБИВСТВА ПОЛІЦАЇВ.

НЮ ЙОРК. — Місцева поліція розіслала до пятьох околичних стейтів алярм, щоб арештувати братів Феруджія, 40-літнього Сема й 42-літнього Джозефа, котрим поліція закидує вбивство двох поліцаїв минулої пятниці. За розслідом поліції, браття начиталися комуністичної літератури та киплять злістю до суспільности. Як каже поліція, минулої пятниці їхали вони палити якусь церкву, а зачепившися по дорозі з поліцаями, зігнали свою злість на них.

ЗА ПЕРЕКУПСТВА ЗАКОНОДАВЦІВ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Судовому Комітетови сенату стейтової леґіслятури предложено докази, що сенатор Тейер дістав від одної ґазової й електричної компанії в часі між серпнем 1926 року і травнем 1932 року 21,600 долярів.

Сенатор представляв ці заплати як нагороду за втрачене заняття.

КРІВАВА БІЙКА НА ТЛІ СТРАЙКУ.

БІРМІНҐЕМ (Алабама). — Коло копальні Ішуків, котра належить до підприємства Тенесі Кол, Айорн енд Рейлрод Ко., прийшло до бійки між пікетами й спеціяльною поліцією, нанятою до стереження майна на час страйку. В бійці згинули два страйкарі, а кілька інших були поважно ранені від стрілів шротом. Поліція каже, що на неї стріляно з темноти й вона відповідала з машинових крісів.

"Y. W. C. A." ЗА КОНТРОЛЮ УРОДИН.

ФІЛАДЕЛФІЯ. — Краєва конвенція організації „Йонґ Вiменс Крісчен Асосіейшен" заявилася за закон, котрий дозволяє контролю уродин.

Орґанізація заявилася теж за робітничі юнії.

ЕПИСКОПАЛИ ХОЧУТЬ ОБМЕЖЕННЯ ДІТОЧОЇ ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК.—Конвенція протестантської епископальної церкви, одної з більше консервативних орґанізацій, ухвалила резолюції за ріжні поступові проєкти, як: за обезпеченням проти безробіття та обмеження вживання діточої праці в промислах.

ЩЕ ОДИН ПОЛОНЕНИЙ З РОСІЇ.

До Штетена прибув на днях німецький вояк, що в часі світової війни дістався в російський полон і перебув у Росії 19 літ. Працював там як коваль. Не можучи знести довше туги за рідним краєм і родиною, вернувся після 19 років додому.

СТАРЕЦЬ ЗАСУДЖЕНИЙ НА СТЕРИЛІЗАЦІЮ.

Один німецький суд засудив на днях на стерилізацію 73-літнього старця, що сім разів був уже караний за ріжні проступки проти моралі та прилюдної обичайности.

ЛІЦИТУЮТЬ ВІТОСА.

Краківський „Напшуд" пише, що коморник ґродського суду в Тарнові заняв движимости у Вітоса, щоби стягнути кошти берестейського процесу в сумі 2,200 зл. В домі Вітоса в Вержхославіцах заняв він кільканадцять предметів (шафку, зеркало, годинник і ін.). Рівночасно прокуратура скарбу заінтабулювала на реальности Вітоса право застави для коштів і має приступити до її продажі шляхом публичної ліцитації.

ЗАСУД ДУШОГУБА.

На досмертну вязницю засудили у Львові душогуба Цибульського, що пошматував на дрібні кусники одну жінку.

ПЕРЕД САМОГУБСТВОМ КУПИВ СОБІ ДОМОВИНУ.

В похоронному заведенню А. Ставіцького в Каліші працював давніше якийсь Ст. Лісяк, що перед двома роками покинув практику й одружився. Цими днями прийшов Лісяк до Ставіцького й замовив домовину за 100 зл. та просив, щоб йому привезли домовину до дому на другий день ранком. Заки однак Ставіцький встиг відвезти Лісякови домовину, вийшов на вулицю і там довідався, що Лісяк отруївся оцтовою асенцією. Щоб не було клопотів з домовиною, самовбивник подбав про неї заздалегідь.

БЕЗРОБІТТЯ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ В ПОЛЬЩІ.

Видавництво „Чловєк в Польсце" оголосило цікаву анкету на тему критичного положення умових робітників. Анкета виказує, що число безробітної інтеліґенції зросло з 63,000 в 1929 р. на 170,000 в 1933. В тому числі є коло 40 тисяч молоді, яка по скінченню шкіл шукає вже кілька літ праці. Окрема статистика подає знову, що кожного року школи ріжних ступнів продукують коло 30 тисяч абітурієнтів.

ЗВІРЮКА ПЕРЕД СУДОМ.

Перед львівським окружним судом відбулася цими днями розправа проти Ілька Шимочка з Вульки Горинецької, обвинуваченого в тому, що дня 16. липня 1933 р. підчас суперечки з 15-літнім Іваном Паперничком кинувся на нього і почав його бити пястуками, а зчерги виліз на нього з колінами і так його потурбував, що він помер другого дня серед страшних мук. У висліді розправи засуд Шимочка на 10 літ тюрми.

НЕЗВИЧАЙНИЙ САМОСУД НАД ЗЛОДІЯМИ.

В селі Іґнати, пов. Бжезіни, прихопили селяни на горячому вчинку крадежі двох злодіїв, на яких виконали особливий самосуд. Побивши їх порядно, розібрали їх до нага, обсмарували їх розрідженою смолою, а опісля посипали пірям. По цій „операції" випустили обох злодіїв на волю. Тому, що на дворі було досить зимно, злодії вступили до найближчого постерунку просити помочі, де їх арештовано.

ГАРНИЙ РЕДАКТОР.

Цими днями припинилась поява найстаршої у Львові „Ґазети Львовскєй", що як урядова довгі роки виходила колись у німецькій мові. Була вона завсіди урядова і в останніх своїх стадіях теж. Редактором її був п. Войцех Барановський. Одного дня він виїхав до Варшави і звідтіля не вернувся. Зате прислав лист своїм співробітникам і підчиненим. У цьому листі знайшли вони дуже цікаве вияснення, чому не дістали досі платень. Пан Барановський витратив 130 тисяч злотих, призначених на їх платні, на свої особисті потреби і прощається з усіми своїми співробітниками, заявляючи, що більше не має чого вертатись до Львова і на своє становище.

ДВА І ПІВ КІЛЯ ЦВЯХІВ У ШЛУНКУ.

В Розвійниці, пов. Ярослав, надоїло життя Іванови Гарасимови і щоби швидше вмерти, проковтнув він 20 ґуфналів, якими прибивають кінські підкови, котрі разом важили близько 2 і пів кіля. Та не помогло й це: Гарасима зоперували, цвяхи йому витягнули і він житиме далі.

ДОРОГОЦІННЕ ОКО.

В Каїро (Єгипет) жиє якийсь Англієць, Р. Бенет, що має мабуть найдорожче око на світі. Бенет втратив око у якомусь нещасливому випадку і казав зробити собі штучне око з перлової маси, аґатів і шмараґдів. Протеза, що виконана незвичайно гарно, звертає на себе увагу кожного блеском самоцвітів. Очевидно, що Бенет мусітиме добре берегти цього скарбу, бо вже доходять до нього слухи, що банда опришків хоче напасти на нього і забрати йому те дорогоцінне око.

НАГОРОДИ ЗА ДІТЕЙ.

Рада міста Берліна ухвалила, що починаючи від 1. квітня кожна берлінська родина діставатиме підмогу від міста за новонароджену третю та четверту дитину. Аж до повноліття дитини місто платитиме по 40 марок місячно.

МАНДРІВКА РОБІТНИКІВ НА СОВІТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Внаслідок лихих життєвих умовин робітники й урядовці втікають із фабрик, залізниці і совхозів. З лиманського району донецької залізниці відійшли 50 начальників стацій та їх помічників внаслідок малої платні. Всі вони пішли на шахти Донбасу, де за ту саму роботу дістають більшу платню.

В київській области зі 100 машинотракторних стацій розрахувалися тільки 11 стацій з трактористами. Область винна трактористам 1 міліон 400 тисяч рублів, це є майже третину їх грошевого заробітку. Трактористи оббивають пороги контор МТС (машинотракторних стацій), але розрахунку не можуть добитися. Багацько з них втратили всяку надію на те, щоб одержати належну їм платню і тому йдуть в інші сторони.

СМЕРТЬ ВАТАЖКА ОПРИШКІВ.

В келецькому воєвідстві далася була сильно в знаки банда грабіжників, на чолі, якої стояв Болеслав Шварц. Врешті поліція схопила цілу банду, та ватажок увільнився з кайданів і втік крізь вікно в тюрмі. Цими днями поліційний розвідчик довідався, що Шварц перебуває в селі Дембіни, пов. Пінчів, у своєї рідні. У хвилині, коли поліціянт хотів Шварца розоброїти, цей вистрілив і зранив його важко в голову. Тоді поліціянт стрілив до Шварца, який вискочив крізь вікно, але, перескакуючи через пліт, завис на ньому й згинув. Поліціянта відвезли до лічниці в Кракові.

СТАТИСТИКА СТОЛІТНІХ.

Останній перепис населення в Чехословаччині приніс дуже цікаві висліди, а між ними статистику столітніх. Прим. статистика виказала, що чим вище положені округи, тим більше мають людей, що переступили сотній рік життя. В Чехії припадає одна особа, що має 100 літ, на 296,000 мешканців. На Шлеську і Моравії один столітній старець припадав на 254,000 мешканців, у Словаччині — на 56,000 мешканців, а на Закарпатській Україні — на 28,000 мешканців. Отже в гористій Закарпатській Україні є десять разів більше столітніх старців, як у нижче положених округах Чехословаччини. Загалом живуть у Чехословаччині 123 особи, що мають по 100 і більше літ.

ЗАГАДОЧНЕ ВБИВСТВО КОЛО КОЛОМИЇ.

В Кулачківцях, пов. Коломия, знайдено на полі під лісом Михайла Терлецького і Петра Луканюка, що лежали покривавлені на землі. Терлецький давав дуже слабі познаки життя, а Луканюк був уже мертвий і зовсім скостенів. Причини вбивства покищо не устійнено. Ведеться слідство.

ЗА БІЛОРУСЬКИЙ ГИМН.

В Новгородку відбувся процес проти 11 білоруських учеників за побиття польських учеників, які не пошанували належно білоруського національного гимну. Суд присудив трох з них на кару по два з половиною років, а решту по одному рокови вязниці.

ПОЛЬЩА ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ НА ВСІ БОКИ

ВАРШАВА (Польща).—Полковник Йосиф Бек, польський міністер справ заграничних, відїхав до Букарешту, щоби взяти участь у румунськім національнім святі. Офіціяльна „Ґазета Польска" заявляє, що та поїздка є тільки висловом польської політики замирення. Польща хоче жити з Румунією в якнайприязніших відносинах.

І СОВІТИ ЗАЛИЦЯЮТЬСЯ ДО РУМУНІЇ.

МОСКВА (Росія). — „Ізвєстія" пишуть про кризу в Румунії. І доказують їй, що вона не дістане властивої допомоги, ні фінансової ні дипломатичної, ні з боку Франції, ні від Німеччини. Ні не вирятує її з біди мала антанта. Зате одинока розумна орієнтація для Румунії — це орієнтація на Совіти.

МОСКВА ВІДПЛАЧУЄТЬСЯ ФРАНЦІЇ.

МОСКВА. — Ще не так давно большевицькі ґазети не мали слів похвали для бувшого премієра Франції, Едварда Еріота, за його звіти з подорожі по Совітах. Разом з похвалами для Еріота за його похвалу Совітів давався відчувати приязний тон супроти Франції. Та тепер, описуючи заворушення на вулицях Парижа, „Ізвєстія" подають, що вже мало що не прийшов кінець Франції. Пишуть, що 40,000 демонстрантів кричали на вулицях „Хай живуть Совіти", та що комуністичний рух у Франції збільшається з кождим днем.

НІМЕЦЬКО-ПОЛЬСЬКЕ ЗБЛИЖЕННЯ.

БЕРЛІН. — В секретних директивах для німецької преси наці подали таке:

„В інтересі дальшого поліпшення німецько-польських відносин лежить не подавати в ґазетах відомостей про неспокої в Польщі. Це відноситься в першу чергу до преси, яку видається на німецько-польськім пограничу. Цей розпорядок треба вважати офіціяльним тепер і в будучности".

СОВІТИ Й АНТИСЕМІТИЗМ.

ПАРИЖ. — Письменниця Т. Чернавина, яка втекла з мужем-професором з Соловецьких островів, мала публичну лекцію про положення Жидів у Совітах. Реферат вона дала на запрошення барона Ґінцбурга. Кажуть, що реферат зробив на присутніх, головно на Жидів, глибоке враження. Чернавина ствердила, що в Совітах скрізь поширюється дуже скорим темпом антисемітизм. А найбільше є антисемітів тепер серед членів чрезвичайки. Вони то переслідують Жидів гірше ніж ґітлерівці в Німеччині. Не називають Жидів інакше як „паршивий Жид". Ще й кажуть Жидам так себе називати. В Ленінграді є всього 2% жидівського населення, а в тюрмах є Жидів до 20%. Офіціяльно не толерується антисемітизму, але на ділі він є серед робітників, бо їх учать, що Жиди належать до „буржуазного народу", що „Жиди як раса належать до буржуазної кляси". Совітські тюрми скрізь переповнені Жидами, обвинуваченими за спекуляцію. Як бувші ремісники і торговці, вони попадають раз-у-раз у конфлікт з совітським законодавством.

МОСКВА ВІДГРОЖУЄТЬСЯ.

МОСКВА. — Совіти незадоволені з Америки, що не дає кредитів та впоминається сплати довгів. Кажуть, що як так далі піде, то відкличуть усі замовлення, які поробили в Америці.

ВКАЗУЮТЬ НА „ТВЕРДУ ЛИТВУ".

ПРАГА (Чехословаччина). — „Лідове Новіни" радять Чехам у їх боротьбі з Польщею брати собі приклад з малої Литви, яку треба назвати „Твердою Литвою" за її постійне тверде обстоювання права до Вильна, загарбаного Польщею.

АТЕНТАТ ІНДІЙСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ.

КАЛЬКУТА (Індія). — Не вдався атентат чотирох Бенгальців на сера Джана Андерсона, ґовернора Бенгалю. З кількох стрілів ні один не поцілив ґовернора, на якого бенгальські терористи вже робили кілька замахів. Одного з замаховців убито на місці, а другого арештовано.

ДОПУСТЯТЬ ЖИДІВ ДО ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРИЩ.

БРІСЕЛЬ (Бельгія). — Д-р Т. Левальд, відпоручник Олімпійського Екзекутивного Комітету, заручив від імени німецького уряду, що Жиди не тільки будуть допущені до Олімпійських ігрищ, але будуть їм дані всі полекші для вправ.

ЗА БІЛЬШУ СВОБОДУ ПРЕСИ.

БЕРЛІН. — Нова Німеччина приймає всяку конструктивну критику від тих, що не є ворогами теперішнього режиму. Таке заявив міністер пропаганди Павль Ґебельс. Навіть підтримуватиме таку критику, бо інакше ґазети стануть мертвими і передаватимуть тільки те, що офіціяльно випускатиме сам уряд. А щоби дати доказ такої зміни, випущено на волю Ема Велька, редактора хліборобської ґазети „Ґріне Пост", замкненого за гостру критику господарської політики уряду.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩО ДУМАЮТЬ ЦЕРКОВНИКИ.

Редактор американського тижневика „Ворлд Туморо" придумав квестіонар, себто лісту питань, про основні питання політики нинішнього дня й вислав їх до 100,000 священиків протестантських церков і рабінів жидівських синаґоґ. Американські ґазети, які привикли вже бачити неодин такий квестіонар, проявляють немале заінтересування цим спеціяльним квестіонарем, бо само життя заставляє церковних провідників висказувати публично свої думки про важні біжучі питання, а таке висказування заставляє їх думати про такі справи та докладно окреслювати своє становище.

На 100,000 висланих запитів вернулися з відповідями 20,000, що вважається добрим відгуком. Коли на кождих 5 людей цеї професії відкликнувся 1, то орґанізатори діла можуть почванитися, що вони стоять близько пізнання думки всеї професії.

Одно з визначніших місць у квестіонарі займає справа війни Америки з якоюсь чужою державою. З відповідей видно виразно противоєнний настрій серед цеї верстви. Подавляюча більшість заявляється проти примусового навчання військової штуки в школах. Дві третини відповідей заявляються проти церковної піддержки всякій війні. Одна третина не хоче навіть робити ріжниці між оборонною і зачіпною війною.

Друга ґрупа питань відноситься до важних економічних питань сучасного життя. Відповіди на ці питання теж замітні. Тут передовсім кидається в очи факт, що більшість відповідей заявляється проти компанійних юній. За необмежений капіталізм, який панував в Америці наприклад у 1929 році, заявляється всього тільки 5 процентів відповідей. Більшість заявляється за капіталізм, обмежений драстично, себто за сильну реґуляцію капіталізму.

Коли перейдемо до більше специфічних політичних програм реформи, то показується, що одна третина відповідей заявляється за політику в роді соціялістичної партії Америки, а тільки 1 процент за фашизм і тільки 1 процент за комунізм.

Колиб узяти відповіди на цей квестіонар за пересічність настроїв серед професії церковних провідників в Америці, то здається, що можна без невеликого страху похибки приняти: перше, що назагал церковні провідники в Америці займаються живо політичними питаннями; друге, що їх уже не можна вважати назагал такою консервативною ґрупою, якою їх звичайно досі вважалося.

Квестіонар виминув католицьких священиків. Ці назагал досі вважалися більше консервативними, але виступи таких людей, як монсіньор Раєн, о. Нел і о. Коклин, показують, що й там іде жива ревізія поглядів про пекучі політичні питання дня.

Е. Ляхович.

НАША ЗАГРАНИЧНА ПОЛІТИКА

(7)

БОРОТЬБА ЧУЖИХ ПОЛІТИЧНИХ СТРУЙ НА УКРАЇНІ.

Як ця політика повинна виглядати? Вже було сказано, що наша заграниччна політика не може обмежуватися тільки до пасивної пропаґанди, тільки вона мусить містити в собі конкретний плян, вироблений нами самими, на підставі якого ми повинні притягати нові сили для наших визвольних змагань. Було також сказано, що ця політика не повинна спиратися на милосердю, тільки на інтересі. Котра держава має в цьому інтерес, щоби існувала самостійна Україна і як інтерес наш власний буде виглядати, сплетений з інтересом тої держави? Перейдім по черзі всі більші держави, які зацікавлені додатно чи відємно в українськім питанні і тоді попробуймо зробити з того якийсь висновок. Бо так, як нині стоять справи — таких висновків може бути кілька.

В міжнародних політичних кругах Німеччина має марку беззастереженого чемпіона України. Беручи під увагу факт, що вона знову підноситься і стає одною з найбільших потуг світа, як також факт, що вона близько лежить до України і фізично може нам дати кращу поміч ніж якабудь інша держава — нам треба би тільки радіти, що маємо нарешті такого сильного союзника. Ми не були проти Німців перед війною і підчас війни, чи навіть по війні, коли Німеччина лежала на лопатках — то булоб дуже нерозумно, колиб ми відрікалися її тепер, коли вона знову поростає в силу. Та все таки ми мусимо себе запитати, чи вона направду є нашим незаперечним союзником і чи вона в наших очах заслугує на ту опінію, яку вона має в міжнародних політичних колах? Бо хоч Німці цікавляться українським питанням, але вони цікавляться також російськими справами і піддержують матеріяльно деякі російські круги.

У відношенні до українських ґруп вони досить нестійні. Раз піддержують одних, а переслідують інших, а інший раз навпаки. В нас закорінилася глибока думка, що в першій мірі ми самі цьому винні, бо в нас багато ґруп, які між собою конкурують і себе взаїмно нищать, так, що у висліді нас чужинці взагалі не шанують. Ця думка лиш частинно правдива. Бо це правда, що суперництво поодиноких ґруп, та ще й до того суперництво часто в неперебірчивій формі, нас компромітує в очах чужинців. Але правда також, що держава, яка поважно думає піддержати якийсь рух, захоче завдати собі труду перестудіювати дане питання як слід. Хіба це така велика штука для Німців провірити докладно, що вартує наприклад ґрупа Скоропадського, Полтавця Остряниці, У. Н. Р. чи Націоналістів? Хіба це так тяжко довідатися котра з них найсильніша, та котра має найбільші вигляди серед народу? На полицях німецьких бібліотек можна подибати наукові твори про Золюсів, Хунхузів, Ескімосів — тим лекше їх політичні круги знайшли би потрібні матеріяли про українське питання, якщоб вони хотіли дійсно розріжнити вартість одної ґрупи від другої. Колиж вони цього не роблять, то ми мусимо над тим призадуматися. Бо ми знаємо наприклад також, що Німці не тільки в однаковій мірі цікавляться російськими справами, але також, що вони цілий час після закінчення світової війни до нині зраджують впрост хоробливе русофільство і то до тої міри, що вщіплюють симпатії до Росії навіть серед дітей в школі, подаючи в шкільних підручниках прихильні русофільські уступи й оповідання.

З одного боку духове русофільство серед Німців, з другого боку ґрупа Скоропадського з федераційними плянами, які Німці так вперто піддержують, а далі політичні змагання наців, які хочуть зробити зі сходу Европи терен своєї експанзії — все це родить поважні підозріння, що Німцям не йде про створення самостійної української держави, лише про відновлення старої московської монархії, в якій вони гралиб першорядну ролю, та з якою вони поділилисяб впливами над Україною. Зробивши з неї свою кольонію, вони через неї знайшлиб собі місток до Азії. Це може бути дійсною причиною, що Німці „не визнаються добре" в українських ґрупах.

Кождий нарід має право укладати собі такі пляни, які на його думку принесуть для нього найбільше користи. Але трагічна, чи комічна сторінка цього пляну є це, що він буде крайно шкідливий не тільки для Українців, але також для Німців. Він доведе німецьку політику на сході Европи до повного банкроцтва і не тільки не створить для Німеччини нових кольоній, але озлобить східні народи, а в першу чергу Україну до тої міри, що Німеччина стратить там не лише політичні впливи, але економічні можливости, а навіть культурні симпатії. Симпатії Українців до Німеччини вже були раз міцно надірвані в 1918 році, коли німецькі війська арештували Уряд Центральної Ради. Це була помилка, яка принесла і для нас і для Німців фатальні наслідки.

Німецька політика все була поганою. Німці не вміють вчуватися в народні потенціяли, а на масові рухи дивляться все з механічного боку. Силу вони признають тільки тоді, коли вона є в русі. Вичути її перед тим — вони не вміють. Це правда, що міністри Центральної Ради робили грубі помилки, які здисциплінованих Німців могли навіть дуже разити. Але за Центральною Радою стояла стихія, стояв нарід. Колиб оставлено її в спокою, вона булаб виробилася, булаб дібрала собі кращих міністрів, які булиб відповіли свойому завданню. Але Німці не вичули ситуації, знервувалися, в брутальний спосіб арештували український уряд і на його місце насадили нове тіло у формі гетьмана Скоропадського. Можливо, що міністри Скоропадського були розумніші, але хіба не були розумнішими ті міністри, які втікали в Петрограді перед большевиками, або в Римі перед фашистами, або в Мадриді перед революціонерами, або таки в Берліні перед націстами? Штука політики полягає не в тому, щоби ствердити факт втечі, тільки в тому, щоби вичути його ще перед тим, ніж він наступить. Німці вчуватися в стихію ніколи не вміли. Тепер вони можуть повторити знову помилку. Український загал може остаточно простити їм, котру українську ґрупу вони піддержують, наскільки ця ґрупа прямує до цілковитої самостійности. Але всякі федеративні затії він відопре останнім зусиллям своєї енерґії. Інтеліґенція може пояснювати собі розрив з північчю науково. Простолюддя розуміє це коротко: треба бути дурнем, щоби лізти ще раз у спілку з Москвою, після того, як вона нас вже стільки разів обдурила.

Нам нині приятелів треба, і відкидати Німців, колиб вони справді нашими приятелями були — булоб крайно нерозумно. Але завданням наших компетентних чинників є ствердити, чи вони дійсно такими приятелями є, чи вони дійсно є за поділ Росії, чи може вони тільки джонґлюють українським питанням, вибираючи для тої цілі менше податливі ґрупи і уважаючи їх як паравану для інших плянів, щось подібно як Польща використовувала ґрупу У. Н. Р. для цілком відмінних цілей. Коли вони є дійсно нашими приятелями, чи краще, коли наші приятелі серед Німців мають вплив на німецьку політику — то тоді ми можемо радісно повитати цей факт і разом співпрацювати для нашого спільного добра. Колиж вони ними не є, то тоді ми мусимо здерти з них маску і відповідно їх перед світом здементувати. **Бо марка „ґерманофілів" утруднює нам дуже політичну діяльність на терені інших народів.** (Дальше буде).

ЗАПИТИ В АНҐЛІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ В УКРАЇНСЬКИХ СПРАВАХ.

Дня 18 квітня поставив посол Рис Дейвис запит до міністра справ закордонних, чи міністрови відомо, що польський уряд у відношенню до Українців постійно нарушує меншестеві договори. Посол Дейвис запитав також, чи протягом останніх шістьох місяців наспіли які петиції до Союза Націй від Українців. Йому булоб цікаво знати, чи британський уряд, згідно з постановами договору про меншости, підписаного Великою Британією спільно з іншими державами та з Польщею у Версаю дня 28. червня 1919 р., які то постанови ввійшли в життя дня 10 січня 1920 р., та на підставі додаткових постанов, які опісля приняла Рада Союза Націй, задумує повзяти які міри в тому напрямі?

На запит посла Дейвиса, відповів сер Джан Саймон, що в останніх шістьох місяцях не було нових петицій до Союза Націй від української меншости в Польщі, але в Союзі розглядається все ще одна українська петиція, яку було подано до відома членів Союза Націй ще у вересні минулого року.

Посол Дейвис поставив іще один запит до міністра справ закордонних, іменно в справі реформи конституції в Польщі. Він запитав, чи британський уряд є поінформований про те, що через зміну конституції, яка тепер саме переводиться в Польщі, Українці будуть позбавлені їхніх конституційних прав і на підставі нового закону не будуть допущені до сенату. Чи введення такого закону не суперечить тим умовам, на підставі яких Рада Амбасадорів дня 15 березня 1923 року дозволила Польщі оставати в окупації Східньої Галичини, зобовязуючися надати тій території автономію? Що задумує зробити в тій справі уряд Його Королівської Милости?

Сер Джан Саймон відповів, що він поінформований про те, що в Польщі ведеться дискусію над зміною конституції, але справа ще не вирішена, тому й годі відповісти на другу часть запиту.

(Укрбюро, Лондон).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

БАЛАЧКИ І ДОСВІД.

У Філаделфії відбулася цими днями конвенція великої американської орґанізації. Вона має нині вже міжнародні розгалуження. Це „Йонг Вимен'с Крісчен Асосіейшен". На конвенцію прибули коло двi тисячі делеґаток. Між гістьми була й пані Рузвелтова, жінка президента Злучених Держав.

Між ріжними справами, котрі порушено на конвенції, було питання зміни постанови статута орґанізації, що три четвертини урядників місцевих відділів мають належати до церков, які можуть стати членами Федеральної Ради Церков Христа. Деякі делеґатки радили цей параґраф знести.

Здавалося, що пропозицію відкинуть. Адже декому здається, що нині люди загострюють релігійні вимоги, а не ослаблюють їх. Але по вичерпуючій дискусії проти знесення релігійної кваліфікації для урядників заявилися на 1,700 голосуючих усього 3 голоси. Видно, як переконуючий був досвід про шкідливість такої кваліфікації навіть у такій орґанізації, як „Союз Молодих Християнських Жінок".

КРИТИКУЮТЬ ПОЧТОВУ МАРКУ.

На перших сторінках американських ґазет появилися між новинками донесення про критику нової почтової марки.

Марка має на цілі звеличати американську матір, очевидно, з приводу свята Матери. Щоб осягнути ту ціль, уряд упав на думку подати на марці рисунок, зроблений на основі образу Ґвіслера „Матір". Рисунок стрінувся з досить поважним осудом в артистичних кругах.

Звичайна річ: хто береться за артистичний плян, той тимсамим годиться, що його працю будуть критикувати з артистичного боку.

АРТИСТИЧНІ ЗАКИДИ.

У критиці марки беруть участь і приватні окремі артисти й артистичні орґанізації. Вони роблять ріжні закиди. Марка не має краски. Рисунок не має повабу, який має образ. Рисунок на марці дає фальшиве поняття про образ артиста, а тимсамим шкодить його славі, робить кривду доброму імені великого артиста. І таке інше. Всі заходи відносяться до краси, повабу, враження й тим подібних питань, які порушує кождий твір штуки. Ніхто не нападає особисто на артиста, що робив цей рисунок.

ПО СМЕРТІ.

Хочби артисти й мали слушність щодо вартости рисунку з образу Ґвіслера, то все таки вже в самому факті, що американський уряд казав відрисувати образ Ґвіслера на почтовій марці, є неабияке признання для маляря.

Признання тим більше замітне, що припало воно артистови, котрий, хоч роджений в Америці, дав нераз вислів переконанню, що Америка це край, у якім на штуці не розуміються.

Питався він раз свого приятеля, американського маляря Чейса: „Як там тепер в Америці, Чейс? Чи й там, як у Лондоні, доми часто повні гарних образів, великої різьби, та інших предметів артистичної вартости, а потім на ґзимсі комина стоїть якась маленька проклята дрібниця, яка зраджує все?" (себто, що власники хати властиво про штуку не мають поняття).

Гнат Крашанко.

ДВІ НЕВДЯЧНОСТИ.

(Історичне оповідання).

10)

По повороті до замку на хвилю обі забули за Нестора, бо служба передала їм лист Розворського. Написав його під Віднем по відступленню Турків. Лист передав до Здиркова шляхтич, що вже вернувся зпід Відня. В листі Розворський писав, що здоровий і що досить добре поживився полишеним під Віднем турецьким добром. Домів ще не вертається, бо іде далі помагати Німцям бити Турків. Зпід Відня іде під опановані Турками Паркани.

Вечером Бірда пішов, висланий Оленою, на попівство і приніс вість, що Нестор вже очуняв. Радив не йти до нього, бо чернець сказав, що балачка мучить недужого. Розворська вдоволена була з тої поради, бо тепер мала право не пустити Олену до Нестора. Другої днини вже не треба було йти, бо сам чернець прийшов сказати, що небезпека вже минула, і що Нестор дуже скоро прийде назад до здоровля і до своєї давньої сили.

Здоровля Нестора справді верталося дуже скоро. Вже виходив з хати, та на замок не ішов. Він знав, що Розворська була би в клопоті, і що відгороджувала би його від Олени, а Олену від нього. Волів цілком не бути там, як терпіти таке. Загадав, як вже цілком вернеться його сила, щезнути з сих сторін.

— Коби лише ще заки вернеться Розворський! — думав.

Одної днини до попа заїхав якийсь шляхтич, взяв попа на бік і каже:

— З Розворським погано! Староста вислав мене до Здиркова сказати Розворській, що її муж ранений і в турецькій неволи. Я боюся йти до неї з такою вісткою. Як ви порадите мені? Ви її знаєте; знаєте, як про такі річи балакати з нею.

— Розворська дуже тривожиться, — сказав піп, — що так довго від мужа нема ніякої вістки. Останній лист прийшов зпід Відня. Писав зараз по прогнанню Турків звідтам. Наші війська вже давно вернулися, Розворського ще нема. І ніхто не знає, що з ним сталося.

— Неодин знає, — перебив шляхтич, — та не говорить, щоби вість не заскочила несподівано родини.

— Я радив би, — сказав піп, — правду поділити на пайки і казати їй потроха. Зразу сказати: цілком певно живий, тільки чи не скалічений в ногу.

— Він справді ранений в ногу. Кінь придоптав його, коли він впав з коня.

— Отже бачите. По пару днях сказати їй про якогось шляхтича, котрий балакав з її чоловіком і знає, де він є, що нога вже здорова. Знов по пару днях переказати їй чутку, що муж мабуть незабаром приїде, бо переговори з Турками про виміну значніших полонених ідуть до дуже доброго кінця. Таким способом Розворська довідається, що її чоловік в полоні. Не дуже стрівожиться, бо одночасно вчує, що його вимінюють.

— Такі переговори справді йдуть, — додав шляхтич. — Ви дуже добре радите. Та мені годі сидіти тут, щоби що пару днів, наче би недужій давати по ложці медицини. Хіба се буде ваша ласка?

— Зроблю се! Хоч то дуже прикро про таке нещастя доносити родині потерпівшого, то всеж таки воно не таке прикре, як бути в полоні у Турків, або бути жінкою чи донькою такого нещасливого... Ще нині піду на замок.

Піп заніс на замок першу пайку того, що знав про Розворського. По кількох днях, коли вчув, що на замку знов ломлять руки, бо від Розворського нема вістей, піп заніс другу пайку. Нарешті в замку довідалися, що Розворський в полоні, і що король вимінює його за якогось полоненого турецького достойника. Розворська і донька розплакалися, та піп потішив їх, що Турки шанують таких полонених, за яких надіються дістати добрий окуп, або, що на одно вийде, за якого дістануть виміною свого богача.

Нестор вже почув у собі таку силу, що став думати про те, щоби сі сторони покинути. Ще лиш не розважив, як йому вибратися відси:

— Чи зайти ще раз на замок і дякуючи за дотеперішню опіку, попрощатися, чи нікому не кажучи нічого, втекти? Як би я пішов, то Розворська знала би, чому відходжу від них і не робила би комедії, питаючи про причину. Олена зараз спитала би. Правди я не міг би сказати їй.

Коли Нестор сидячи в саді обмірковував, як буде ліпше, до саду увійшов і до нього підійшов Куцала. То був один з тих козаків, що з Розворським пішли під Відень. Нестор пізнав його, хоч був обдертий, пожовклий, худий.

— Пан вернувся? — спитав живо.

— Пан у неволи, — відповів Куцала. — І я був з ним, та втік. Прийшовши до села, я від людей вчув, що ви у попа вилизуєтеся з ран. Я вступив до вас порадитися, що Розворській сказати про те, що я бачив, і що про її мужа знаю.

— Щоби тобі щось порадити, я мусів би вперед сам знати, як з ним є.

— Та як? Зле! Турок не хоче виміняти його.

— Розкажи з кінця!

— Ми так багато всякого пережили, що розказувати треба пару днів, — сказав Куцала. — Колись, пізніше, розкажу. Тепер коротко лиш те, що треба переказати в замку. Коли Турки вже відійшли зпід Відня, Німці пішли далі за ними. Пішли від них відбивати Паркани. Польський король також пішов з ними, пан Розворський з ним. Під тими Парканами Турки розбили військо короля. Військо втікало так, що свого короля полишило на побоєвищи самого саміського. Король втікав, його здоганяли три Турки. Кінь короля під таким тягаром вже приоставав. Аж надбіг один український райтар. Зчепившися з трома Турками, дав королеви змогу втекти. Райтар погиб. З паном Розворським лишився тільки я один. (Дальше б.).

З ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ УКРАЇНСЬКОГО Н. СОЮЗА.

КЛІВЛЕНД, О.

Дня 29 березня відбулися спільні наради 9 відділів У. Н. Союза, 102, 112, 251, 260, 334, 336, 341 і 364 в справі відсвяткування 40-літнього ювилею У. Н. Союза.

Вибрано Ювилейний Комітет, зложений з 9 членів. Ухвалено влаштувати концерт і спільну вечеру, дня 27 травня в галі У. Н. Дому, Вест, 14 улиця.

В день концерту будуть відправлені панахиди по порших Піонірах У. Н. Союза, і то як в українській греко-католицькій так і православній церкві. До участи в концерті запрошено хори і танцюристів школи В. Авраменка. Святочні промови виголосять члени головного уряду У. Н. Союза.

Тепер є нашим обовязком приготовитися як слід до цього свята, а в першу чергу постаратися придбати Батькови Союзови нових членів. Подбаймо, щоби наш цвіт, наші діти, стали в часі 40-літнього ювилею членами нашої гордини, нашої національної сили в Америці, нашого У. Н. Союза.

Григорій Степанек,
секр. Ювилейного Комітету.

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Ювилейне Свято.

Дня 29 квітня товариство „Любов", від. 370 У. Н. Союза, святкувало 40-літній ювилей У. Н. Союза при набитій галі, так, що багато людей прислухувалися знадвору.

Свято розпочалося в 3-тій под. пополудні вступним словом гром. К. Марущака, котрий пригадав присутним ріжні важкі хвилі, які переживав Союз на протязі свого існування. Підкреслив, що У. Н. Союз втратив у своїм часі багато членів, але від своїх засад не відступив і тим скріпився і став світилом нашої іміґрації.

Потім відспівано „Боже великий" і гимн У. Н. Союза та вязанку народніх пісень. Співи виконав дуже гарно хор „Бандурист" під управою учителя Кисіля.

Декламацію, присвячену піонірам У. Н. Союза, віддеклямувала відома декляматорка Марійка Бубела з чуттям і зрозумінням. Далі деклямували: Іван Пучкур, Михайлина Рошка і Марійка Куць. Деклямації так зворушили присутних, що видно було сльози на лицях багатьох осіб.

Молоді танцюристи виступили з національними танками, розвеселили публику та пригадали старшим молоде життя, а молодших заохотили до свого.

Співи, деклямації і танки оплескувано без кінця, бо всі були задоволені з добре підготованих виступів.

Головний рекордовий секретар, Д. Галичин, виголосив довшу бесіду, в якій виказав подрібно, фактами і цифрами, ті добродійства, які вийшли з Союза для вдів і сиріт, для Рідного Краю на ріжні просвітні і культурні цілі і на допомогу визвольній боротьбі. А далі звернувся ще з окремим словом до молоді. Говорив до неї англійською мовою, щоби добре зрозуміла вагу і значіння У. Н. Союза. У відповідь на те вписалися 20 нових членів, а то: М. Рошко, Ю. Пастушенко, М. Пучкур, А. Зеневич, Л. Левандовський, А. Лобуфет, І. Каськів, А. Каськів, Т. Голубович, О. Небор, П. Небор, Г. Пілуй, М. Пілуй, Б. Пілуй, С. Підлісна, Й. Децембер, А. Чухрій, М. Василик, К. Колесняк, М. Ройко.

Тепер залежить від нашого загалу, щоби ми зробили ще більше для Батька Союза, себто для нашого власного добра й добра України. Тов. Любов продовжує роботу далі й далі дбатиме про придбання нових членів до Союза.

По горячій промові п. Галичина, свято скінчено офіціяльно відспіванням „Ще не вмерла".

По тій частині відбулася спільна вечера, на якій забирали слово представники відділів з околиць і члени тов. Любов. Головна радна, п. О. Придун, звернулася з окремим словом до матерей і зазначила, що це від них залежить, чи наші діти будуть виховані в українськім дусі і чи будуть в У. Н. Союзі. Привитав 40-літній ювилей Союза ще й о. Пристай і побажав успіху.

Предсідник 59 відділу з Бриджпорт, гром. Венґринович, запросив присутних на Союзове свято до їхньої громади.

Закінчено вечеру піснею „Не пора" і потрійним „Слава У. Н. Союзови".

Зазначу, що до Ювилейного Комітету входили такі громадяни: Н. Плуговський, Й. Децембер, В. Колесняк, Т. Ковальчук, Я. Швець, П. Василик, І. Хомета, М. Мурин, В. Слободян і підписаний.

К. Марущак.

—o—

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Ювилейне торжество.

Злученими силами трох тутешніх відділів, 182, 97 і 42, відбулося в нас дня 6. травня ц. р. величаве торжество відсвяткування сороклітнього ювилею У. Н. Союза. Рано того дня в укр. прав. церкві відправив о. С. Мусійчук панахиду за померших членів-піонірів Батька Союза при співі хору Лисенка. Коло сотки членів і членицьь відділів Союза стояли в лентах із прапорами в двох могутніх рядах. Сльози виступили їм на очах, коли загоміла пісня за упокій піонірів найстаршої нашої твердині, Батька Союза, і коли в гарній проповіди о. Мусійчука піднесено великі заслуги тих піонірів, що клали свої цеголки на будову Союза. Перед панахидою піднесено грімке многая літа Батькови Союзови, головному його урядови і всім членам по всій Америці, а зокрема в нашому місті. Таксамо відправив панахиду о. Боярчук в укр. кат. церкві, де з невідомих причин не стали члени тамошнього відділу офіціяльно, а було тільки пару членів неофіціяльно.

Другою точкою Свята був величавий концерт в галі Української Школи під ч. 212 Президент вул. попол. в 3. годині. Концертову програму підготовив о. Степан Мусійчук, а точки програми були дуже гарні і живі, як живий є сам аранжер програми.

Підноситься куртина: на сцені мішаний хор ім. Лисенка з 50 членами з молоді і старших. Студент університету, п. Степан Давидович, проголошує першу точку, як формальне відкриття свята, а саме: „Гимн Укр. Нар. Союза", слова о. Мусійчука, музика композитора Гайворонського, а в перекладі на англійську мову Вол. Семенини, представляє диригента хору й автора слів гимну. Грімко лунає цей гимн в українській і англійській мові з виразною деклямацією тогож гимну в обидвох мовах панни Анни Скоробогатої.

Предсідник Ювилейного Комітету, Василь Юсипчук, говорить гарне, річеве, зрозуміле вступне слово, а далі знову звучать милі пісні хору, як: „Вкраїно, Мати, кат сконав", „Широкий луг", а в кінці „Сив сокіл з зазулею" з солями панночок: М. Хомяк, К. Ховзун і п. М. Шевця. Звиш 400 присутніх засипають хор оплесками і слідує деклямація вірша М. Степанчука „Піонірам Союза". Гарно і зрозуміло віддав її п. С. Давидович.

Пісню „Ой щож бо то та за ворон", а на жадання присутніх ще одну, „Казав мені батько", відспівав басовим сольом пан Михайло Швець. В нього гарний і сильний бас і варта над ним попрацювати.

Потім відспівали дует „Люблю дивитись": тенор, п. Йосиф Дмуховський і барітон п. Степан Давидович. Їх голоси злились дуже гарно і пісня вийшла надзвичайно мельодійно. Вони мусіли ще заспівати пісню „Над Прутом у лузі". Дмуховський має сильні високі позиції, бо досягає до високого „Е", зате низькі требаб вигладити і в тоні і в слуху, однак це сила тенорова, яких у нас рідко. У пана Давидовича милий і люблений всіма барітон, бо виходить гладко і натурально, без форси.

Таксамо гарно і чутливо віддеклямувала школярка Оля Мусійчук вірш Степанчука „В сороклітній Ювилей У. Н. Союза".

Дуже гарною точкою програмовою були діти школи укр. прав. громади. Як мак цвитучий вимаширували на сцену, майже всі в українських строях. Виступило їх звиш 80. І понеслися пісні: Ой поїхав Ревуха, На вулиці сурма грає та, Як з Київа в Житомир. Оплескам нема кінця, бо це діти співають на три голоси. Між тим школяр Йосиф Даннис деклямує вірш Степанчука „В 40-літній Ювилей У. Н. Союза" в супроводі школи. Це деклматор, яких рідко знайти, тому і не диво, що він одержав найбільше оплесків зі всіх, бо й варта він того. Коли різко крикнув слова „Як батьків зріднюють лави діти й внуки його (тоб то Союза) славу збережуть!", а ціла школа додала грімко: „Збережуть!" — у присутніх сльози покотились, ро це діти прирекли берегти силу і славу Союза, славу нашу, України.

Предсідник представляє дорогого гостя з Джерзи Сити і головного предсідника У. Н. Союза, Миколу Мурашка, котрий витає наших Союзовців та гостей від імени Батька Союза. Далі переходить подвиги Союза, його зріст і силу, його долю і недолю, а головно пятнує наші незгоди, через які ми подробились на ґрупи. Також звертається до молоді та каже, що піоніри будували Союз з тяжкими зусиллями і присягались Богу, що в Союзі тільки добро нашому робітникови, а тепер вже не треба божитися, бо майно Союза є доказом правди піонірів. Це майно молодіж мусить перебрати, коли нас не стане, і мусить Союз далі вести дорогою батьків, хоч вже зміненими методами. Також дуже гарно, по примірам, навів і блуди наші у відношенню до молоді. Молодіж не дурна, говорив він, тільки нам здається, що ми мудріші від дітей, хоч би ті діти й університет скінчили. Тому часом ми самі є причиною, що дитина не любить нас і нашої орґанізації, а це тому, що вона нас не розуміє. Апелював до злуки, до згоди, до закинення партійних, релігійних міжусобиць, бо доки ми будемо жити так, то наша молодіж, яка цього не хоче, не схоче і нас та наших орґанізацій знати, а Союз мусить мати кадри молодих піонірів, яких колись їх діти споминалиб, як і ми сьогодні споминаємо тих, що Союз будували. На закінчення підніс і заслуги Союза як розсадника всіх інших подібних орґанізацій. Також підніс і заслуги „Свободи", як першої української ґазети, що вже сорок літ світить еміґрації і її освідомляє та провадить в національному дусі. Його бесіда лишиться надовго нам у памяти, і ми повинні піти за цими цінними словами та залишити міжусобиці, а братись до орґанізації молодіжи в кадри Союза. За промову винагородили п. Мурашка бурею оплесків.

Молодеча орхестра: три скрипки, дві мандоліни і пяно заграли вязанку українських пісень. Солодка і мила була це точка. Тасама орхестра приґравала і до дальших точок програми, українських національних танків Авраменка, які виконала ґрупа танцюристів Народного Дому під проводом М. Микитина. Шість хлопців виконали Аркана, сам М. Микитин виконав Чумак сольо. За обидва танки дістали бурю оплесків, а Аркана мусіли повторити. На закінчення сімлітня Марійка Мусійчук відтанцювала Козачок Подільський, за що і їй дісталось повно оплесків. Заслуга за підготовку орхестри належиться о. Мусійчукови.

Слово до української молоді в англійській мові сказав пан Степан Шумейко, також наш дорогий гість, редактор „Юкреінніен Віклі". Молодіж дуже захопилася його бесідою, особливо тоді, коли він підносив, яке значіння має для молоді своя орґанізація. Він говорив, що Українець, тут роджений, не знайде ніде, в ніякій іншій орґанізації того задоволення, яке знайде в орґанізації своїй, своїх батьків. Хочеться вірити, що по таких гарних словах молодого Українця, що вже засідає в редакції ґазети для нашої молоді, наша молодіж згуртується в Союзі, бо слова п. Шумейка молодіж засипала оплесками згоди з ним і з Союзом.

Надзвичайною точкою програми був терцет: о С. Мусійчука, Й. Дмуховського і С. Давидовича в піснях: „Чом так скрито" і „Я українську матір маю", який випав дуже гарно.

Ще виступив хор і цим разом заспівав „Почаївську Матір Божу" з сольом п. Давидовича, „Верховину" Лисенка, і „Ой верше, мій верше", лемківську пісню, ар. Гайворонським.

Закінчено концерт українським і американським гимном.

Зараз по концерті удалася молодіж з комітетом ювилею і з дорогими гостями до галі при укр. прав. церкві, де всім учасникам програми комітет справив перекуску. Та і цей вечір використано для Батька Союза, бо були тут гарні промови про Союз і його зріст. Тостместром був о. Мусійчук, який перший сказав кілька теплих слів та апелював до молоді, щоб вступала в ряди Союза. Потім покликав по черзі до слова інших Союзовців і не-Союзовців. Говорили: п. Мурашко, п. Шумейко (знову в англійській мові), М. Табачук, М. Швець, Т. Скоробогатий, В. Микитин, О. Зубар, М. Федорів, п. Капелюх, це старші; з молодіжи говорили: С. Давидович (в анґ. мові), І. Живіцький (в укр. і анґ. мові), І. Парубій, Скоробогатий, мол., та панна Р. Сагайдак, всі в англійській мові. Всі бесідники підносили, що конечно потреба злуки відділів і орґанізації молодечого відділу. Вислід з цього такий, що вписалися шість зовсім нових молодих членів і сформовано молодечий відділ, до якого будуть приступати молоді члени, що вже належать до відділів. Тостместер підніс „Многоліття" головному урядови, а зокрема дорогим гостям, потім всім членам Союза, а в кінці і ново сформованому відділови.

Закінчено торжество Сороклітнього Ювилею Батька Союза гимном „Ще не вмерла Україна" і є надія, що при таких торжествах оживе в молоді такий дух, який був в перших піонірів Батька Союза, а з піднесенням цього молодого духа піднесеться сила і слава найбільшої й морально і матеріяльно найсильнішої нашої національної институції і орґанізації. та слави і сили нашої в Америці.

Союзовець з Пасейку.

СОН.

Сниться мені. Десь то я стою на високій горі, тай з неї бачу далеко, далеко. Від Збруча, Дністра, аж до Чорного моря і Кавказу. Бачу міста, села, бачу поля, ріки, могили. Все бачу я. І якесь воно сумне, мовби покрите червоною мракою, випаром крови. І бачу в тій мраці тіни, що блукають понурі, мовчаливі, з похиленими вниз головами. Лише чути слабі стогання, нарікання, плачі. Мовчаливі йдуть до праці, мовчаливі працюють, мовчаливі вертаються з праці, ледви тягнуть за собою ноги. І чомуж вони такі? Чомуж мовчать вони на всіх язиках? Чи забули говорити? Чи забули ті гарні милозвучні пісні, якими колись веселили своє життя? І чомуж?

Поміж тими ходячими, виголоднілими, мовчаливими півтрупами бачу пузатих, з піднесеними гордо головами. Вони не мовчать. Їх чути голосно поміж тими німими. І ситі вони, мов кабани, і здорові в них голоси. У руках в них зброя, тай за поясом блищиться зброя. Узброєні вони від стіп до голови. Товариші це, з червоною звіздою на чолі.

Чую здавлені голоси з глибини грудей: „Хліба!" „Дайте хліба!" „Беріть собі вашу червону прокляту комуну!" І збіглися туди пузаті з червоними звіздами. Стріли! Падуть трупи. „Смерть контрреволюціонерам, смерть буржуям!" От нам хліб! Горячим оловом нагодували їх раз на все. Більше не захочеться їм хліба з рук катів.

І знову тиша. Знову ходять німі трупи, споглядаючи зпід лоба.

Я все на високій горі. І що це? Чи це мені от так привиділося? Ні! Онтам з тої маси підноситься велит і сильним голосом, мов з тисячі труб, промовляє: „Смерть катам України! Не хліба нам в них просити! Ні ласки, ні долі, ні волі не просимо, а смерть несемо катам! Край наш від катів очистимо! — „Смерть катам!" „Смерть!" — загуло від Збруча, Дністра аж по Чорне море та Кавказ. Піднесли вони голови, вирівнали списи тай рушили на катів. Страшна різня. В одних знайшлася зброя, другі давили катів пальцями — кістяками, а інші гризли зубами. Допекли прокляті кати, тай страшна їм пімста. А велит махає руками, щось дальше розказує, а маса слухає його і повинується йому. Бродять у крові. Зачервонілися ріки тай поплила червона кров аж у Чорне море.

І все чую: „Смерть червоним катам!" „Нехай жиє Україна!"

І що це? Що це за тіни онтам угорі? Вдивляюся. Паду на коліна. Таж це наші князі: Ігор, Володимир Великий, Ярослав Мудрий і інші. А там наші славні гетьмани, отамани, кошові, а між ними Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Сагайдачний, Дорошенко, І наше славне козацтво Запорожа виступило, мовби в похід збиралося. А поруч них наші славні кобзарі. Тут між ними бачу Івана Котляревського, Тараса Шевченка, Маркіяна Шашкевича, Юрія Федьковича, Івана Франка тай багато, багато інших. І герої наші і мученики наші, що полягли в останніх народніх змаганнях, зявилися. Всі вони зійшлися, а всі вони веселі, всі раді. Лиця їх сяють мов у святих, і проміні благодати, відваги та бодрости спливають від них на цю ще недавно мовби завмерлу масу. „Борітесь, а поборете!" — чути.

Побороли. І залунало: „Ще не вмерла Україна", „Не пора!" „Встала Україна!"

А я? І чомуж я стою от тут? Чомуж не кинувсь і я і не давив катів? Чому? Чи маю я тепер право увійти між них, співати і тішитися враз з ними? І ці гадки так мучать мене... Йду, йду між них, стану до найтяжчої праці для своїх рідних.

Йду! — В тім я пробудився.

М. М.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ТОЛІДО, О. Бр. св. О. Николая, від. 167, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінг відбудеться в суботу, 12 травня, в годині 4-тій пополудни, у звичайнім льокали. Змінено на суботу тому, що в неділю, як буде погода, має бути пікнік. Напоминається членів прийти на цей мітінг, бо є важні справи. — П. Зьоикевич, пр.; С. Гаврилак, кас.; М. Корнова, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Преса. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членкиць, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 13. травня, в годині 3-тій пополудни точно. Проситься членкиць прийти на означений час. Просимо тих женщин, котрі хотілиб вступити до Сестрицтва і У. Н. Союза, прийти на цей мітінг. Напоминаємо довгуючих вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Олена Скробач, предс.; Марія Мельник, кас.; Софія Гунька, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Петра і Павла, від. 220, подає до відома всім місцевим і позамісцевим членам, що звичайний мітінг відбудеться в суботу, 12 травня, в годині 7.30 ввечір. Проситься всіх членів прибути на час, бо є дуже важні справи до полагодження. Не явившийся член підлягає карі після статута. Довгуючі члени мусять вирівнати свої довги в цім місяці, бо інакше будуть суспендовані в слідуючім місяці. — Василь Саган, предс.; Григорій Гарасим, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 39, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 13. травня, в годині 1-ій пополудни. Кождий член має явитися на цей мітінг, бо є важні справи до вирішення. Довгуючих членів проситься принести довг, бо Братство грошей не має за вас платити. Хто не буде сплачувати свого довгу, той буде наражений на суспендовання. — Дм. Оринич, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 286, повідомляє всіх своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 13. травня, в годині 7.30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт вул. Проситься всіх членів прийти і вирівнати свої вкладки. На цім мітінгу будеться рішати справа календаря У. Н. Союза на 1935 рік, тож хто хоче, щоб такий календар був, нехай прийде на мітінг. Проситься принести свої старі грамоти і виміняти на нові поки ще час. — Т. Челак, предс.; Т. Заканич, кас.; Ст. Шимон, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в суботу, 12. травня, в годині 7.30 ввечір, в У. Н. Домі, 217-19 Іст 6-та вул. Проситься всіх членів прибути на час. Також проситься довгуючих членів вирівнати свої залеглости. — Е. Парницький, фін. секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться у вівторок, 15-го травня, в годині 7.30 ввечір, в галі під ч. 72 Моріс вул. Проситься всіх членів прибути на збори, бо є дуже важні справи до вирішення. Також звертається увагу довгуючим членам, щоби вирівнали свої вкладки, бо інакше втратять всі права в товаристві і У. Н. Союзі. Ті члени, котрі ще не змінили своїх старих грамот на новий рід обезпечення, нехай змінять їх на цих зборах, а найпізніше перед кінцем цього року, бо зроблять це тільки для свого добра. — В. Кушнір, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Повідомляємо членів Бр. св. О. Николая, від. 183, що звичайний мітінг відбудеться в середу, 16 травня, в годині 6-тій ввечір. Обовязком є кождого члена явитись на цей мітінг, бо є важні справи до полагодження, а найважніша справа ювилею, котрий відбудеться 20-го травня. Напоминається довгуючих членів вирівнати свої залеглости. На мітінгу будемо продавати тікети на ювилейне свято для старших по 35 ц., а для дітей по 10 ц. Члени, котрі ще не перейшли до нового роду обезпечення, нехай принесуть старі грамоти на мітінг. Довгуючі члени, коли не будуть присутні на мітінгу, будуть суспендовані. — З. Олійник, предс.; Н. Подлецький, кас.; Н. Бабяк, секр.

ГУЦУЛЬЩИНА НА ЕКРАНІ.

У Львові показують польську фільму „Прибдуда" („Пшибленда"). Представлена тут наша Гуцульщина. Треба признати, що мальовничість Сх. Карпат і їх мешканців з їхніми (тільки частинно виведеними) звичаями, святами й буднями — та й з пристрастями дітей природи, — подана вдатно, так, що захоплює глядача й не дає йому доглянути — деяких недомагань композиції самої акції.

Зміст: На краю гуцульського села, десь мабуть біля Косова, жиє в самітній хаті молода дівчина Марійка, як каже автор сценарія (Марц. Тарновський)—приблуда, що своєю красою пустошить серця жонатих і нежонатих і тим стягає на себе ненависть усього жіноцтва. Залицяється до Марійки м. ін. молодий господар Дмитро (в мові акторів чомусь Дмєтро), та це кінчиться для нього трагічно: гине з рук молодого легіня Юри. Юра втікає в ліси і там знаходить його, раненого, Марійка, що власне втекла від залицянок тамошнього війта. Вона пікпується Юрою в своїй хаті, аж зраджує їх недоумний Василь і все село рушає, щоб їх зловити. Юра втікає, а Марійку ловлять і під проводом Горпини (вдови по Дмитрі) ведуть її в село. Василь задумав ратувати Марійку від самосуду й отвирає шлюзи потока, затоплює село, щоб местники кинули Марійку й бігли ратувати своє добро. Це йому вдається. — Марійку, побиту, лишають — та тимчасом полонює їхню увагу нова подія: приплив води захопив доню Горпини, й дитина потопає, але ратує її Юра, що з нараженням свого життя кинувся у бурюни й виніс дитину на беріг та віддав у руки Горпині. Всі местники й сама Горпина — вважають, що Юра цим подвигом спокутував убивство Дмитра — й дають йому спокійно відійти з Марійкою, що на вид Юри забула про все й усміхається. — Оцей усміх, як і кілька інших моментів у фільмі (наприклад, відвертання голов на команду — в кінцевій сцені, на знак, що не можуть дивитися Юрі в очі) належить до нереальних найвних „потягнень" режисера. Та значно більшим промахом в будові акції вважаємо, наприклад, цілковитий брак драматичної передісторії самої „Приблуди" Марійки.

Хибою композиції — і кривдою для Гуцулів — уважаємо і те, що в цілій акції виведені надто однобічно негативні риси. Наприклад: щоб у цілім селі не знайшлася людина, яка пробувалаб боронити безборонну дівчину від розяреної громади?...

Зі сцен етнографічно-фольклорного характеру найкраща: привітання молодих, що вернулися від шлюбу. Крім того, орка, сінокоси, сплавлювання дерева дарабами — це цінні образи. Гра всіх акторів сумлінна, інтелігентна; найліпші: Марійка, війт і Василь, — хоч подекуди слідно і перетягнення (Горпина в своїй люті перед Марійкою, війт у збентеженні в кінцевій сцені перед Юрою).

На глядача-Українця робить ця фільма мимохіть дивне, а то й трохи комічне враження, коли слухає, як всі Марійки, Горпини, Юри і Дмитри говорять — чисто літературною польською мовою. Нагадавши собі, що це грають (і то незле) польські артисти, те враження розвівається, бож і українські артисти виставляють напр. „Гальку" і через те цей твір зовсім не тратить на вартості, хоч „гуралі" співають по українськи. Всежтаки Українцеви прикро, що така „Приблуда" не може бути продукована зовсім природно... Сценарій і навіть зміст на програмці старанно скриває все, що моглоб зрадити — що Гуцули то Українці. Радше вже називає їх зовсім окремим „народом гуцульським"!

Однак „Приблуду" варто побачити — хочби тому, щоб переконатися, як чудово виходять наші гори, ліси, потоки, ґруні, левади й люди — на срібнім екрані. Декого з міщухів це захотить поїхати на літо в Гуцульщину, а Гуцульщина на тім лише зискає — не тільки матеріяльно, але й морально та національно, — а цього їй тепер дуже-дуже треба... — („Новий Час"). Ю.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІСТИ З КРАЮ: УГНІВЩИНА.

З численних листів, які надіслали до редакції ріжні громадяни, що одержали їх від рідні в Угнівщині, подаємо такі виїмки:

1.

У нас діються страшні річи. Перед польськими святами забрали з Угнова одного дня 12 хлопців, а другого знову 12. Забрали до Львова, скутих по два за руки. І так гнали через місто в 6 години рано. Люди бігли і кричали: ганьба катам! Тих, котрих наші опікуни завважали, що кричали, пігнали на поліцію і замкнули до криміналу. В суботу на Воскресній Утрені стрілив хтось в Піддубцях коло церкви до поліцая і ранив його так, що треба було відвезти його до шпиталю. На другий день Великодних Свят у Карові стрілив хтось крізь вікно до одного селянина, що жив дуже добре зі старостою, і впакував йому в груди дві кулі, а війт, що теж доносив старості й поліції про все, що діється в селі, зістав постріленим у ногу.

Потім приїхали до Угнова коло 20 кінних жандармів і повно тайних агентів і зачали переводити ревізії: зривали підлоги, розбивали шафи, ліжка, шукали по печах, стріхах, стиртах. Наробили величезної шкоди. А людей катували. Били, а як люди мліли, відливали водою і далі били. Хотіли дізнатися, хто належить до тайної військової організації. Між арештованими, а є їх кількадесять, є шість жінок. Кати проклятущі знущалися над бідними вязнями в страшний спосіб. Наші хлопці передали свої сорочки з кровю, то в місті повстав страшний крик і плач. Приїхала посолка Мілена Рудницька, щоби наочно переконатися про ті звірства. Але як наші опікуни про те довідалися, то брали хлопців на переслухання нагих, без сорочок, і так мучили. Колять шпильками. Завивають у мокрі коци, сідають один на голову, другий на ноги і так бють. Слухати про те все, то в голові розум мішається, кров у жилах стинається.

Вчора перепроваджували ревізію в Піддубцях в 2 годині рано. Обступили село на всі сторони, нікого до села не впустили і нікого з села не випустили, всюди шукали, нищили, що тільки їм під руки попало, і катували людей.

З Корчина прибув один селянин і оповідає, що в його селі одна жінка зачала родити, як влетіли польські жандарми до хати і перевернули ліжко з жінкою. Нещасна дістала помішання розуму. Людей там так мордували, що лежать непритомні, тільки іде піна з уст з кровю. Бють не тільки жандарми, але й „стрільці".

(Пропущено тут довгий спис арештованих як і імена ріжних осіб, головно рідні тих, до кого цей лист був висланий. — Ред.).

2.

(З листа батька до сина в Америці).

Сумні були тогорічні Великодні Свята в Угнові. Всі люди ходили позаплакувані, а на головах жінок були чорні, жалібні хустки. Не можна було навіть довідатися до вязнів, бо зараз замикали тих, що приходили відвідувати. Ева Горяча хотіла відвідати, то замкнули її на два дні на самі Великодні Свята.

Малий Івась чує, як мати читає з газети, що до Парижа приїхав сіямський король і королева. Питається мами:

— Мамо, а чи вони зрослі?

—o—

— Буду женитися.

— То гарно. А з якої родини є твоя будуча жінка?

— З дуже порядної. З чотирнацятьох дітей.

В ґардеробі.

— Перепрошую, чи ви може Кочержук із Філаделфії?

— Ні — я не Кочержук.

— Одначе я той Кочержук, а це, що ви тепер надягаєте, це його нова загортка.

—o—

— Богдане, то ти куриш? Таж лікар заборонив тобі!

— Я знаю — та лікар заскаржив мене, що я не плачу йому, то я тепер йому наперекір буду курити.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ. (105)

Божевільні з люти, болю й голоду, два коти кинулися на мечі Тарзана й Комодофльоренсаля. З двома дівчатами за ними, вони відступали поволі до брами. В тім моменті до них пристав чоловік з лавкою.

Нагло оба коти скочили на бік та опинилися поза жінками. Один з них уже був готов схопити Джанцару, але чоловік ударив його лавкою по голові. Цею дивною зброєю він вспів відвернути зовсім здивовану звірюку.

Щоби втекти перед ним, обидва коти нагло забігли до кімнати, котру занимав донедавна чоловік. Він скоро закрив за ними двері. „Зоантрогаго!" — крикнула Джанцара. Тоді Тарзан пізнав у чоловіці великого чарівника, котрий зменшив величину Тарзана до одної четвертини.

„Ти вратував моє життя, Зоантрогаго", сказала Джанцара. „Як я можу тобі відплатитися?" „Я люблю тебе, княжно", сказав чоловік; „але завтра маю згинути на приказ короля". „Це мій батько", сказала княжна. „Але я його не люблю. Він убив мою матір у приступі безглузної заздрости.